

No: 1458 – Menş e Adı

GAZİPAŞA ÇEKİRDEKSİZ NARI

Tescil Ettiren
GAZİPAŞA BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 24.10.2022 tarihinden itibaren korunmak üzere 24.08.2023 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1458
Tescil Tarihi	: 24.08.2023
Başvuru No	: C2022/000354
Başvuru Tarihi	: 24.10.2022
Coğrafi İşaretin Adı	: Gazipaşa Çekirdeksiz Narı
Ürün / Ürün Grubu	: Nar / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Gazipaşa Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: Yeni Mah. İnönü Cad. Gazipaşa Belediyesi No:5 Gazipaşa ANTALYA
Coğrafi Sınır	: Antalya ili Gazipaşa ilçesi
Kullanım Biçimi	: Gazipaşa Çekirdeksiz Narı ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Gazipaşa Çekirdeksiz Narı ibaresi ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Gazipaşa Çekirdeksiz Narı; Latince tür adı *Punica Granatum L.* olan Gazipaşa ilçesinde yetiştirilen narlardan doğal mutasyonlar yoluyla ortaya çıkan nardır. Bu sebeple üretiminde, coğrafi sınırdaki yetiştirilen narlardan alınan çoğaltım materyali kullanılır.

Gazipaşa Çekirdeksiz Narının ayırt edici özelliklerinin başında çekirdeğinin çok yumuşak olması gelir. Bu sebeple “çekirdeksiz nar” olarak bilinir ve genellikle sofralık nar olarak tüketilir. Ayrıca asitliği çok düşük olduğundan tatlıdır. Taneleri iridir ve kolay tanelenme özelliği bulunur. Dış kabuğu açık yeşil- sarı renkli ve ince kabuklu, meyve iç rengi ise pembemsi açık kırmızıdır.

Tablo-1: Gazipaşa Çekirdeksiz Narının kimyasal ve pomolojik özellikleri

Özellik	Değer
Titre edilebilir asitlik değeri	% 0,216 ($\pm 0,028$)
Suda çözünen kuru madde oranı	% 15,3 ($\pm 0,4$)
C vitamini (mg/100 ml)	3,855 ($\pm 0,5$)
Toplam fenolik Bileşen (GAE mg/100 ml)	82,90 ($\pm 9,4$)
Toplam flavanoid (CE mg/100 ml)	12,71 ($\pm 0,98$)
Toplam antioksidan (TE mg/100 ml)	218,3 ($\pm 15,9$)
Meyve eni (mm)	94,98 ($\pm 5,23$)
Meyve boyu (mm)	100,27 ($\pm 6,03$)
Ağırlığı (g)	452,93 ($\pm 92,52$)
100 dane ağırlığı (g)	56,58 ($\pm 4,83$)
Kabuk kalınlığı (mm)	4,25 ($\pm 0,36$)
Randıman	% 54,51 ($\pm 7,14$)

Gazipaşa ilçesinde düz arazi çok kısıtlı olduğundan düz arazilere ilaveten daha çok eğimli, teras yapılmış bahçelerde Gazipaşa çekirdeksiz nar yetiştiriciliği yapılır. Toprak kumlu, çakıllı, geçirgen ve hafif kireçlidir. Gazipaşa çekirdeksiz narı 100 metre rakım ile 1800 metre rakım arasında yetiştiriciliği yapılır. Özellikle yaz ve sonbahar aylarında, hasada yakın zaman diliminde deniz seviyelerindeki sıcaklık ile Gazipaşa çekirdeksiz narının yetiştiriciliğinin yapıldığı 100 metre rakım ve üzerindeki bölgelerde sıcaklık farkı 5 °C'ye çıkar. Bu sıcaklık farklarında Gazipaşa çekirdeksiz narı yukarıda belirtilen özelliklerini gösterir.

Gazipaşa Çekirdeksiz Narının ağaç yapısı orta kuvvettedir. Özellikle tek gövdeli büyütülen ağaçlarda gövde kalınlığı 25 cm kalınlığa ulaşabilir. Dip sürgünü oluşturma özelliği bulunur. Ana gövde sık sık obur dallar oluşur. Özellikle yeni sürgünlerde orta sıklıkta dikenlilik özelliği gösterir.

Gazipaşa Çekirdeksiz Narı hasat zamanı bakımından geçici özellik gösterir. Çiçek yapısı erselik olup çiçek rengi kırmızıdır. Bahçe tesisinden itibaren bakım koşullarına göre 3. yıldan itibaren meyve vermeye başlar. Ekonomik verime yatma, 5-6. yıllarda gerçekleşir.

Üretim Metodu:

Gazipaşa Çekirdeksiz Narının üretiminde, coğrafi sınırda üretilen narların çelikleri kullanılmakta olup üretim aşamalarına aşağıda yer verilmektedir.

İklim İstekleri

Gazipaşa Çekirdeksiz Narı yetiştiriciliği sıcak ve uzun bir yaz periyodu ile ılık ve yağışlı kış aylarında yapılır. Soğuklama ihtiyacı oldukça az ancak toplam sıcaklık isteği oldukça fazladır. Kışın -10 °C'ye kadar düşük sıcaklıklara dayanabilir. İlkbaharda geç çiçek açtığından ilkbahar geç donlarından zarar görme olasılığı azdır. Hasat zamanında Gazipaşa ilçesinde sonbahar erken donlarının olma ihtimali bulunmadığından Gazipaşa çekirdeksiz narı meyvelerinin sonbahar erken donlarından zarar görme ihtimali bulunmaz.

Toprak İstekleri

Gazipaşa Çekirdeksiz Narının yetiştirildiği yerlerde düz arazi çok az olduğundan genellikle eğimli, teras yapılmış arazilerde yetiştiricilik yapılır. Toprağı kumlu, çakıllı, geçirgen, hafif kireçlidir. Çok nadir de olsa killi ve ağır killi topraklarda da yetiştiricilik yapılabilir.

Fidan Üretimi ve Temini

Gazipaşa çekirdeksiz narı fidanı çelikle çoğaltıldığından nar ağaçlarından 20-25 cm uzunluğundan çelikler alınır ve bu çelikler ocak - şubat aylarında fidanlıklarda direk fidan üretim parsellerine veya plastik torbalara dikilerek köklendirilir. Fidanlıklarda torbaya veya direk toprağa dikilen çelikler ilkbahar ve yaz aylarında köklenir, vejetatif gelişme gösterir ve kış aylarında yaprak dökümü ile fidan aşaması tamamlanmış olacaktır. Elde edilen fidanlar sökülerek veya plastik torbadan çıkarılarak bahçe tesisi yapılır. Plastik torbalara dikilen çelikler 2-3 ayda köklenir ve mayıs - haziran aylarında torbada fidan boyuna ulaşır. Plastik torbada yetiştirilen fidanlarla istenildiği takdirde mayıs - haziran aylarında bahçe tesisi gerçekleştirilebilir. Nar çelikleri genellikle uygun koşullarda % 95 oranında köklenir.

Çelikle yapılan fidan üretimlerinde elde edilen fidan ana bitkinin aynı özellikleri gösterir yani açılım göstermez. Çelikle yapılan fidan üretimlerinin doğal sonucu olarak Gazipaşa çekirdeksiz narına ait bahçeler herhangi bir açılım göstermeyen homojen fidanlarla kurulur ve bu şekilde yapılan bahçe tesislerinde bir örnek Gazipaşa çekirdeksiz narı üretimleri gerçekleştirilmiş olacaktır.

Bahçe Kurulması ve Dikim

Gazipaşa çekirdeksiz narı bahçesi kurulacak arazi; düzeltilir ve bahçede farklı bitkiler varsa temizlenir, derin sürüm yapılır. Fidan dikilecek yerler işaretlenir, en az 30-40 cm genişlik ve 40-50 cm derinlikte çukurlar açılır. Bahçenin dikime hazırlandığı aşamada, fidan dikimlerinden önce dekara 2-2,5 ton iyi yanmış hayvan gübresi uygulanır.

Gazipaşa Çekirdeksiz Narı bahçeleri; bahçe tesis edilecek arazinin durumu, sulama ve gübreleme sistemlerinin kullanılma durumu, yapılacak kültürel işlemler, arazi içerisinde tarım alet ve makinelerinin kullanılma durumuna göre değişik dikim sıklıklarında tesis edilir. Gazipaşa Çekirdeksiz Narı bahçe tesislerinde dikim sıklıkları sıra arası en düşük 2.5 m, en yüksek 5 m, sıra üzeri en düşük 2,5 m, en yüksek 5 metre şeklindedir. Açık köklü nar fidanı kullanıldığında dikimler geç sonbahar, kış ve erken ilkbahar (yapraklar açılmadan) döneminde, torbalı fidan kullanıldığında ise çok sıcak yaz mevsimi haricindeki zaman dilimlerinde fidan dikimleri yapılabilir. Dikim sırasında kök budaması yapılır ve dikimden sonra can suyu verilir. Gazipaşa Çekirdeksiz Narı bahçelerindeki ağaçlar 2-3 gövdeli olarak taçlandırılabilceği gibi son yıllarda tek gövdeli ağaçlarla bahçeler tesis edilir.

Toprak İşleme

Gazipaşa Çekirdeksiz Nar bahçelerinde yabancı ot mücadelesi, toprağın havalandırılması ve gübreleme için toprak işleme yapılabilir. Yetiştiricilik yapılan bölgelerde araziler kısıtlı, dar ve çok parçalı olduğu için toprak işleme daha çok ağaç diplerinin el aletleriyle çapalanması şeklinde yapılır. Ağaçların araları ise yüzlek işleme yapabilen küçük işleme makineleri ile işlenir.

Sekil ve Verim Budaması

Gazipaşa çekirdeksiz narı bahçelerinde fidan dikiminden sonra ana gövdeden çıkan 1, 2 veya 3 sürgün bırakılarak büyümeleri sağlanır. Ağaçta bırakılan bu sürgünler ileride ağacın ana gövdesini oluşturacaktır. Gazipaşa çekirdeksiz narı yetiştiriciliğinde son yıllarda tek gövdeli terbiye sistemleri kullanılmaya başlanmıştır. Bırakılan gövdelerde 60-70 cm'den tepe kesimleri yapılır ve ağaçların bu yüksekliklerden taç oluşturması sağlanır. Bu süreçte çıkan dip sürgünleri ve obur sürgünler sürekli temizlenir.

Gazipaşa Çekirdeksiz Narı iyi bakım ve sulama şartlarında 3. yılda meyve vermeye başlar. Bunun için 3. yıldan itibaren verim budaması yapılır. Verim budamasında dip sürgünleri ve obur sürgünler alınır. Ağacın oluşturulan taç yapısının bozulması önlenir. Kurumuş, birbiri üstüne gelen, güneşlenmeyi engelleyen dallar çıkarılır. Meyveler 2 yıllık sürgünler üzerinde olduğundan verim budamasında ağaç üzerinde yeterli miktarda 2 yaşlı sürgün bırakılır. Budama işlemleri sonbaharda yaprak dökümünden sonra başlar ve ilkbaharda yapraklar çıkmadan önce tamamlanır. Nar ağaçlarından çok fazla dip sürgünü olduğundan yaz aylarında dip sürgünleri ve obur sürgün alımları yapılabilir. Yaz aylarında dip sürgünler fazla büyümeden alınırsa kış aylarında budama işlemleri kolaylaşır.

Gazipaşa Çekirdeksiz Narı yaklaşık 30 yıl kadar ekonomik verim verir. Yaşlanan, bir kısmı kuruyan ana dallar kesilerek dipten yeni sürgün oluşturularak nar ağaçlarının yenilenmesi sağlanabilir. Bu işlem, ana dallarda sıra ile yapılıp gençleştirme budaması zamana yayılarak da gerçekleştirilebilir.

Sulama

Gazipaşa Çekirdeksiz Narında ilkbahar başlangıcında odun gözünün sürmesinden meyve olumuna kadar olan süreçte yeterli toprak nemi sağlanmalıdır. Bunun için sulama suyunun en uygun yöntemle verilmesi gerekir. Sulama imkânlarının çok olduğu yerlerde az da olsa salma sulama yapılabilirken günümüzde bahçelerin tamamına yakınında damlama sulama yapılır. Hasattan 10-15 gün önce sulamaya son verilir. Geç sulamalarda meyve çatlamaları çok olur. Gazipaşa çekirdeksiz narının yetiştirildiği yerlerde narın hasadına yakın zamanda yağmurların yağması ile birlikte hava sıcaklıkları düşer, özellikle gece gündüz sıcaklık farkının açılmasıyla başta meyve kabuğunda bulunan klorofilin parçalanması hızlanarak meyve kabuk rengi yeşilden sarıya doğru döner. Ayrıca gece gündüz sıcaklık farkının açılması antosiyanin sentezinde önemli rol oynayan fenil propanoid enzim aktivitesini sağlar ve böylelikle nar meyvelerinin içleri pembe rengine döner.

Gübreleme

Toprak analizi yaptırılarak gübre ihtiyacı belirlenerek iyi yanmış hayvan gübresi kullanılır. Bitki besleme sorunları görüldüğünde, ağustos ayı sonlarında alınan yapraklara yaprak analizi yaptırılabilir.

Kimyevi gübreleme toprak analiz sonucuna göre yapılmakla birlikte genel bir uygulama olarak 10 yaşındaki bir bahçede ağaç başına 300-500 g saf azot, 200 g fosfor ve 200 g potasyum verilir. Fosfor ve potasyumlu gübreler kasım aralık aylarında, azotlu gübrenin yarısı şubat, yarısı mayıs - haziran aylarında verilmektedir. Azotlu gübre olarak amonyum sülfat ve üre formunda, potasyumlu gübreler potasyum sülfat, fosforlu gübreler triple süper fosfat (TSP) formunda verilebilir. Özellikle TSP ve potasyum sülfat formundaki gübre mutlaka toprağa karıştırılmalıdır. Azotlu gübreler de toprağa karıştırılır veya gübrelemeden sonra sulama yapılır. TSP ve potasyum sülfat yerine aynı saf içerikleri sağlayacak şekilde kompoze gübreler de kullanılabilir.

Günümüzde sulama ve gübreleme damlama şeklinde birlikte yapıldığından, özellikle vegetatif gelişme döneminde suda eriyebilen damlama sulama gübreleri daha fazla parçaya bölünerek damlama sulama sistemi ile verilebilir.

Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Gazipaşa Çekirdeksiz Nar bahçelerinde kahverengi leke hastalığı, meyve çürüklükleri, gövde zamklanma hastalıkları, harnup güvesi, akdeniz meyve sineği, yaprak biti, turuncgil unlu biti, nar beyazsineği, ağaç sarı kurdu, ekşilik böcekleri zararlıları görülebilir. Bu hastalık ve zararlılarla yürürlükte bulunan teknik ve kültürel mücadele, ruhsatlı zirai mücadele ilaçları kimyasal mücadele yöntemleri kullanılır.

Gazipaşa çekirdeksiz narında meyve çatlamaları, güneş yanıklığı gibi fizyolojik zararlanmalarda görülebilir. Bunların meydana gelmemesi için budamada sürgün meyve oranının yeterli olmasına, sulamanın zamanında ve yeterli yapılmasına, aşırı sulama yapılmamasına dikkat edilir. Ayrıca güneş yanıklığı için kaolin kullanımı, gölgeleme yapılması, meyvelerin kâğıt torbalara alınması gibi önlemler alınır.

Hasat, Ambalajlama, Depolama

Gazipaşa Çekirdeksiz Narı meyve ucundaki kalikslerin açılarak meyve kabuk renginin açık yeşilden sarıya doğru dönmeye başladığı ekim ayının 2. yarısında hasat başlar. Gazipaşa Çekirdeksiz Narında çiçeklenme peyder pey olduğu için ağaç üzerindeki meyvelerin olgunlaşması da zamana yayılır. Bunun için genellikle 2 veya 3 defa hasat işlemi yapılır. Öncelikle kaliksleri tam açılmış iri meyveler hasat edilir, hasat işlemi 10 gün ara ile 2 veya 3 defa da tamamlanır. Hasat işlemi genellikle meyve makası ile yapılır ve oldukça hassas davranılır. Hasat, taşıma ve muhafaza, tüketiciye sunma aşamalarında kalikslerin kırılmaması için özen gösterilir.

Hasat edilen narlar elle boylanır, genellikle tek sıra olacak ve kaliks uçları üstte ve aynı yöne bakacak şekilde ambalajlanır. Gazipaşa Çekirdeksiz Narının kabuğu ince ve meyve rengi açık yeşil - açık sarı olduğundan çabuk yaralanarak depolama ve raf ömrünü azalır.

Gazipaşa Çekirdeksiz Narı 6 °C sıcaklıkta ve % 85-90 nispi nemde veya 0 °C sıcaklıkta ve % 85-90 nispi nemde modifiye atmosfer torbalara konularak muhafaza edilir. Ürünün muhafazasında kullanılan depolar ruhsatlı fungusitlerle ilaçlanır.

Denetleme:

Denetimler; Gazipaşa Belediyesinin koordinatörlüğünde ve Gazipaşa Belediyesi, Gazipaşa İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Gazipaşa Ziraat Odasından konuda uzman birer kişinin katılımıyla oluşan toplam 3 kişilik denetim mercii tarafından, yılda bir kez düzenli olarak ayrıca şikâyet olması ve gerek görülen durumlarda her zaman yapılır.

Denetim mercii; özellikle bahçe kurulması, hastalık ve zararlılarla mücadele, hasat, depolama ve muhafaza koşulları olmak üzere üretim metoduna uygunluğu; ürünün kimyasal ve pomolojik özelliklerinin uygunluğunu ve Gazipaşa Çekirdeksiz Narı ibaresi ile menşe adı ambleminin kullanımının uygunluğunu denetler.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.